

PERSBERICHT

30 NOVEMBER 2023

180^e Boek - deel IV: Jaarrekening 2022 van de federale Staat

Sinds het boekjaar 2020 moet het Rekenhof de geconsolideerde rekening van de federale Staat certificeren. In het deel IV van zijn 180^e Boek onderzoekt het de jaarrekening 2022. Die jaarrekening consolideert naast de jaarrekening van de diensten van het algemeen bestuur ook deze van 79 andere diensten en instellingen. Het Rekenhof kon niet de nodige controle-informatie verkrijgen waarop het zijn oordeel over die jaarrekening kan baseren. De rekeningen bevatten net zoals vorig jaar te veel significante onzekerheden en tekortkomingen, onder meer op het vlak van de fiscale ontvangsten, de waarderingsregels voor de vaste activa en de regels om de onderlinge verrichtingen tussen de diensten en instellingen te elimineren. Het Rekenhof formuleert dus, net zoals voor de jaarrekeningen 2020 en 2021, een oordeelsonthouding. Die onthouding is het meest ongunstige oordeel dat externe certificeerders kunnen geven.

Context: certificering

Overeenkomstig de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat moet het Rekenhof als onafhankelijke auditor verslag uitbrengen over zijn controle van de jaarrekening van de federale Staat. Die opdracht vloeit voort uit de omzetting van een Europese richtlijn waarbij de overheidsboekhouding verplicht moet worden geauditeerd door een onafhankelijke instantie. Sinds de jaarrekening 2020 en overeenkomstig de wet sluit het Rekenhof zijn onderzoek af met een certificeringsverslag.

Het 180^e Boek – deel IV bevat het oordeel van het Rekenhof over het getrouw beeld van het vermogen en de financiële en budgettaire toestand van de federale Staat op 31 december 2022. Het oordeel over het getrouw beeld van de rekeningen is niet louter een verplichting die is opgelegd door de Europese en nationale wetgeving. Het is ook een vereiste voor de geloofwaardigheid van de overheid, want ze draagt bij tot de transparantie en de betrouwbaarheid van het beheer van die rekeningen.

Oordeel: onthouding

Omdat het Rekenhof geen voldoende en passende controle-informatie kon verkrijgen die als basis kon dienen voor zijn controleoordeel, formuleert het een onthouding over de jaarrekening 2022 van de federale Staat. De eventuele afwijkingen in de rekeningen die niet werden opgespoord, kunnen immers van materieel belang zijn en een diepgaande invloed hebben op de jaarrekening van de federale Staat.

Om de kwaliteit van de jaarrekening van de federale Staat te beoordelen, moet rekening worden gehouden met zowel het consolidatieproces als met de kwaliteit van de individuele rekeningen

van de entiteiten. Het is van essentieel belang dat die rekeningen van voldoende kwaliteit zijn. Het Rekenhof stelde echter zowel voor het algemeen bestuur als voor de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie (ADBA's), de administratieve openbare instellingen (AOI's) en de gelijkgestelde instellingen significante tekortkomingen vast die een impact hebben op de certificering van de jaarrekening van de federale Staat. Het bracht daarover verslag uit in deel I van zijn 180e Boek.

De onthouding ligt in lijn met het oordeel van het Rekenhof over de jaarrekeningen 2020 en 2021 en met de vaststellingen over de kwaliteit van de rekeningen van de geconsolideerde entiteiten.

Geen uniforme waarderings- en aanrekeningsregels en onjuiste consolidatieprincipes

Het Rekenhof stelt vast dat de jaarrekening niet berust op uniforme waarderings- en aanrekeningsregels en dat die regels ook niet uitdrukkelijk zijn omschreven. De verschillen die daaruit voortvloeien, kunnen worden gecorrigeerd via bijkomende consolidatieboekingen, maar dergelijke correcties zijn niet doorgevoerd.

Daarnaast stelt het Rekenhof vast dat de principes die zijn toegepast om de individuele rekeningen te consolideren, niet overeenstemmen met de principes en gebruikelijke regels van het dubbel boekhouden en met bepaalde vereisten van de wet van 22 mei 2003. De vereenvoudigde consolidatiemethode bestaat erin slechts een deel van de onderlinge verrichtingen (*intercompany*) te elimineren, terwijl die allemaal zouden moeten worden weggewerkt. In de rechten en verplichtingen buiten balans en in de samenvattende rekening van de begrotingsverrichtingen zijn zelfs helemaal geen onderlinge verrichtingen geëlimineerd (de impact daarvan wordt geraamd op 5,5 miljard euro voor de ontvangsten en de uitgaven). Daardoor zijn het actief en het passief, de rechten en verplichtingen, de opbrengsten en de kosten, en de ontvangsten en uitgaven overeenkomstig de economische classificatie, significant overschat.

Het Rekenhof stelt vast dat bij gebrek aan duidelijke richtlijnen de meeste diensten hun immateriële en materiële vaste activa niet herwaarderden. Het is echter onduidelijk wat de impact zou zijn van een herwaardering van die activa volgens de bepalingen van het koninklijk besluit van 10 november 2009.

Voor de eliminaties van onderlinge verrichtingen tussen de geconsolideerde entiteiten stelt het Rekenhof bovendien meerdere significante tekortkomingen vast. Die worden gedeeltelijk veroorzaakt door de manier waarop die verrichtingen worden geboekt en gerapporteerd.

Fiscale opbrengsten

Het Rekenhof stelt nog altijd aanzienlijke tekortkomingen vast in de verwerking van de fiscale verrichtingen. Daardoor is het onzeker of de fiscale opbrengsten, die bijna 90 % van de door de federale Staat geboekte opbrengsten vertegenwoordigen, volledig en juist zijn. De FOD Financiën boekte 108.606,9 miljoen euro op basis van vastgestelde rechten en 30.309,5 miljoen euro op kasbasis. Het Rekenhof heeft die boekingen niet voldoende kunnen onderzoeken omdat de FOD er niet in slaagde de gevraagde details tijdig te bezorgen.

De FOD Financiën heeft bovendien het bedrag van de waardevermindering voor sommige fiscale vorderingen niet aangepast. Volgens de berekeningen van de FOD zou voor die vorderingen een

bijkomende waardevermindering van 15.153,8 miljoen euro moeten worden geboekt ten opzichte van 2021, maar dat is niet gebeurd.

Andere onzekerheden en anomalieën

Tot slot wijst het Rekenhof in zijn oordeel op andere onzekerheden en anomalieën. De boeking van de voorraden en van de materiële vaste activa van het algemeen bestuur vertoont bijvoorbeeld significante tekortkomingen, zodat noch de volledigheid noch de juistheid van de geboekte verrichtingen kan worden gewaarborgd.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het 180^e Boek - deel IV: Jaarrekening 2022 van de federale Staat werd aan het federaal parlement bezorgd. Het verslag en dit persbericht zijn beschikbaar op [rekenhof.be](https://www.rekenhof.be).